

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА В УКРАЇНІ

МАЄ УСІ ШАНСИ ДЛЯ ВИЖИВАННЯ І РОЗВИТКУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

МАТЕРІАЛИ У МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

«СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ
В УКРАЇНІ»

31 травня - 01 червня 2018 року у м. Тернополі сталась непересічна подія для науковців та практиків, яким небайдужі перспективи розвитку бухгалтерського обліку, фінансової звітності, економічного контролю й аналізу, статистики – V Міжнародна науково-практична конференція «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні».

Місто Тернопіль вітало поважних гостей майже з усіх куточків України та зарубіжжя. Учасників конференцію привітали ректор Тернопільського національного економічного університету (ТНЕУ), доктор економічних наук, професор Андрій Ігорович Крисоватий; проректор з наукової роботи ТНЕУ, доктор економічних наук, професор Зеновій-Михайло Васильович Задорожний; заступник міського голови м. Тернополя з питань діяльності виконавчих органів ради Леонід Олексійович Бицора; декан факультету обліку і аудиту, кандидат економічних наук, доцент Валентина Миколаївна Панасюк; кандидат педагогічних наук, офіційний представник СІМА (Привілейованого інституту управлінських бухгалтерів) в Україні Паталія Іванівна Вовчук; старший спеціаліст відділу роботи з персоналом КPMG Галина Анаполівна Левчук; представник Всеукраїнської професійної газети «Все про бухгалтерський облік» у Західному регіоні Тамара Борисівна Горбунова.

На Пленарному засіданні конференції з цікавими і оригінальними доповідями виступили:

- доктори наук, професори Зеновій-Михайло Васильович Задорожний (Тернопіль), Дмитро Іванович Дема (Житомир), Анжеліка Сергіївна Крутова (Харків), Петро Олексійович Куцик (Львів), Світлана Олексіївна Левницька (Рівне), Сергій Федорович Легенчук (Житомир), Олександр Іванович Малишкін (Київ), Володимир Олександрович Осемятченко (Ірпінь);

- кандидати наук, доценти Валентина Миколаївна Панасюк, Віта Зеновійвна Семанюк, Оксана Олександрівна Пестеренко, Вадим Григорович Козак, Василь Петрович Гречаник (Івано-Франківськ), а також старший фінансовий аналітик «Repsol Oil & Gas Canada Inc.» Ніколас Знак (Калгарі, Канада).

На Пленарному засіданні піднімалися актуальні питання сутності і структури бухгалтерського наукового знання, управлінського обліку, фінансової та інтегрованої звітності підприємств, значення бухгалтерського для сталого розвитку суб'єктів господарювання, взаємопов'язаності заробітної плати та ціноутворення, потенційних можливостей щодо детінізації малого бізнесу, моделей і

практики корпоративної соціальної відповідальності у звітах компаній, оцінки конкурентоздатності бізнесу, системи управління та облікового забезпечення діяльності підприємств, обліку і контролю за податками та зборами, підготовки фахівців з обліку й оподаткування тощо.

У дискусії взяли участь:

– доктори економічних наук, професори Василь Іванович Бачинський (Львів), Роман Михайлович Воронко (Львів), Василь Антонович Дерій (Тернопіль), Григорій Павлович Журавель (Тернопіль), Ірина Вікторівна Жиглей (Житомир), Максим Вікторович Корягін (Львів), Ярослав Дмитрович Крупка (Тернопіль), Андрій Миколайович Любенко (Львів), Михайло Семенович Пушкар (Тернопіль), Вікторія Миколаївна Рожелюк (Тернопіль), Василь Степанович Рудницький (Львів), Олег Іванович Скаско (Львів), Людмила Віталіївна Чижевська (Житомир), Володимир Євгенович Швець (Львів), Ігор Йосафатович Яремко (Львів);

– кандидати економічних наук, доценти Оксана Василівна Адамик (Тернопіль), Софія

Михайлівна Кафка (Івано-Франківськ), Наталія Генадіївна Мельник (Тернопіль), Володимир Васильович Муравський (Тернопіль), Наталія Володимирівна Починок (Тернопіль), Марія Юріївна Чік (Львів), Марія Василівна Гуменна-Дерій (Тернопіль) та інші.

У 4 секційних засіданнях конференції взяло участь понад 70 осіб.

За результатами проведених доповідей підготовлено рекомендації конференції. Також вийшов у світ збірник матеріалів цієї конференції обсягом 371 сторінка (22,3 умовних друкованих аркушів), де поміщено 147 тез доповідей та інших матеріалів конференції за участю 186 авторів, з яких майже 50 доктори наук, професори.

Для учасників конференції було проведено екскурсію підземеллями Архикатедрального Собору Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці Української греко-католицької церкви (м. Тернопіль) і показано майбутній оглядовий майданчик. Екскурсію провели Сергій Васильович Ткачов та отець Ігор Дармограй. Загалом екскурсія була пізнавальною і захоплюючою.

РЕКОМЕНДАЦІЇ УЧАСНИКІВ V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ»

1. В Україні на законодавчому рівні було закріплено появу нового виду обліку внутрішньогосподарського (управлінського). Діяльність підприємства, про яку зазначається у визначенні, є досить широким поняттям. З ним пов'язують такі терміни як «витрати», «доходи» та «фінансові результати». Вітчизняні науковці відносять до об'єктів цього обліку витрати та доходи підприємств, або ті ж об'єкти, що і в бухгалтерському обліку. Це питання потрібно врегулювати у Національній концепції з управлінського обліку. У ній доцільно було б також прописати ще й складові цього обліку, особливо чи є ними аналіз реле-

вантності інформації для прийняття управлінських рішень та бюджетування і контроль. Наступним проблемним питанням є поділ бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський, віднесення управлінського обліку до складових бухгалтерського. З цього питання також серед вітчизняних науковців відсутня єдина точка зору. Звідси, перераховані вище проблемні питання управлінського обліку вимагають негайного вирішення з метою єдиного підходу до викладання дисципліни «Управлінський облік» у вітчизняних закладах вищої освіти та покращення забезпечення відповідних користувачів необхідною інфор-

мацією для прийняття ефективних управлінських рішень.

2. Під концепцією інтегрованої звітності пропонується розуміння сукупності поглядів на процес формування та подання обліково-аналітичної інформації з метою комплексного інформаційного забезпечення зовнішніх та внутрішніх користувачів. Завданнями такої концепції звітності є: задоволення інформаційних потреб довгострокових інвесторів; відображення взаємозв'язку між факторами ESG і фінансовими факторами в прийнятті рішень, що впливають на довгострокові результати діяльності підприємства, зробивши зрозумілим та прозорим зв'язок між стабільністю підприємства і його економічною цінністю; забезпечення формату звітності за ESG-факторами для систематичного включення в процес прийняття рішень: зміщення акценту у показниках оцінки результатів роботи підприємства з короткострокових на довгострокові; відображення у звітності більше інформації, яку використовує управлінський персонал для щоденного управління операціями.

3. Відповідно до стратегії корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) компаній (підприємств) та політики вищого керівництва з питань відкритості та прозорості бізнесу, вони добровільно готують та оприлюднюють різні нефінансові звіти. На практиці моделі КСВ у різних країнах помітно різняться (європейська, британська, американська, канадська й японська моделі). Найбільш інформативним видом річної звітності компаній вважаємо інтегровану звітність, у складі якої бізнес-модель є обов'язковим елементом (як і при підготовці фінансової звітності за МСФЗ).

4. Бухгалтерське наукове знання, як цілісна система, що постійно розвивається, вимагає вирішення проблеми структури основ науки про бухгалтерський облік (фундаментальних ідей, понять та уявлень), на яких будуються

теорії та конкретні емпіричні знання. Основи науки «бухгалтерський облік» є системоутворюючим фактором наукової дисципліни, яка є вихідною одиницею методологічного аналізу структури бухгалтерського теоретичного знання. Філософські основи науки обґрунтовують прийняту бухгалтерську наукову картину світу та впливають на формування ідеалів і норм бухгалтерського наукового пізнання, що дає змогу використати бухгалтерське представлення світу реальних об'єктів представниками інших наукових дисциплін.

5. Для збалансованого соціального, економічного та екологічного господарювання вітчизняних суб'єктів має бути сформована на державному рівні підтримуюча інфраструктура, що включає: розробку методології та інноваційних методик проведення бенчмаркінгу облікових процесів; проведення Національної премії в галузі якості за спеціальними номінаціями і розвиток на цій основі самооцінки суб'єктів господарської діяльності; формування депозитарію як фінансової звітності, так і кращої ділової практики з бухгалтерського обліку.

6. Нині немає дієвого управлінського впливу держави на економічні процеси. Необхідність здійснення цілісного фінансово-економічного контролю економіки в Україні потребує розробки відповідної моделі. Проте недостатньо уваги приділяється питанням фінансово-економічного контролю в умовах загального занепаду та розбалансованості економіки. Актуального значення набуває фінансово-економічний контроль, як основний чинник забезпечення законної і ефективної діяльності суб'єктів господарювання шляхом дієвого управління.

7. Найважливішою ознакою сучасних аналітичних досліджень є їх стратегічна орієнтація, що передбачає комплексне дослідження внутрішніх економічних процесів підприємства з оцінкою впливу факторів зовнішнього

середовища. Тут, передусім, досліджуються чинники зовнішнього середовища, вивчається їх можливий вплив на розвиток підприємства, визначаються оптимальні шляхи досягнення цільових орієнтирів з урахуванням необхідності, зокрема адаптації до зовнішнього середовища та впливу на зовнішнє середовище через реалізацію внутрішніх сильних сторін та конкурентних переваг. Щодо стратегічного вектору розвитку економічного аналізу, то він стає невід'ємною ділянкою будь-яких етапів стратегічного управління, а відтак значно посилюється роль, значення та місце аналізу в сучасних умовах.

8. В Україні реформування вищої освіти здійснюється згідно Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року на засадах самостійності ЗВО. Основна проблема – нестача підготовки фахівців до виходу на ринок праці. Це стосується і підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування». Структура ОП «Облік і оподаткування» має бути спрямована на потреби ринку праці і забезпечення достатньої підготовки фахівців до виходу на ринок праці. Ключовим є доведення кількості дисциплін професійного циклу до 60 %.

9. Забезпечуючи підготовку фахівців з обліку і оподаткування, потрібно відійти від дилеми, що має бути первинним: професійні чи освітні стандарти. Очевидно, їх гармонізація потрібна, і освітні стандарти мають базуватися на професійних, але вони мають бути на крок попереду, оскільки випускник вищого навчального закладу має бути конкурентоздатним не тільки сьогодні, а й через 4-5 років. Для цього потрібно розширити використання в навчальних планах дисциплін, що визначають можливість відображення в обліку та інтегрованої звітності майбутніх подій у сучасному інформаційному суспільстві, розвивати напрямки стратегічного обліку. Бухгалтер

майбутнього має переміститися з обслуговуючої професії в управлінську, що зміщується в бік стратегічних функцій. Вже зараз потрібно думати про те як більш привабливо переназвати нашу спеціальність.

10. За якість та ефективність підготовки фахівців з обліку й оподаткування повинні відповідати не лише вищі навчальні заклади (ВНЗ) України (хоч, безперечно міра їхньої відповідальності найбільша), а і роботодавці, все українське суспільство. Більшість великих українських роботодавців повинні стати меценатами вищої освіти, а українське суспільство має навчитись цінувати власну вищу освіту і брати активну участь у її докорінному реформуванні. Розглядаючи освітньо-професійну програму підготовки магістрів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» слід зазначити, що вона має формувати фахівців з новим перспективним способом мислення, здатних враховувати внутрішні та зовнішні фактори впливу на бізнес, а також інтереси різних груп заінтересованих осіб.

11. До перспективних напрямків розвитку закладів вищої освіти з точки зору підготовки фахівців віднести: 1) розробку та введення нових економічних спеціальностей; 2) створення бізнес-інкубаторів як структурних підрозділів закладів вищої освіти. До викликів, із якими зустрічаються ВНЗ можна віднести: 1) відсутність у більшості викладачів вітчизняних економічних ВНЗ практичного досвіду ведення бізнесу; 2) незацікавленість викладачів у впровадженні досвіду розвинених країн у систему вищої освіти в Україні.

12. В умовах технологічних змін вектором освітніх тенденцій підготовки фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування» мають бути хмарні технології і технології штучного інтелекту. У цьому напрямку укладена угода про співробітництво із фірмою «MASTER ГЛОБАЛ», програмний продукт якої

(«MASTER: Бухгалтерія») дає можливості виконувати облікові функції у хмарному середовищі. Щодо технологій штучного інтелекту – на сьогодні в Україні вони впроваджуються аудиторськими компаніями «великої четвірки». В умовах різкого збільшення обсягів інформації перехід до програм з використанням штучного інтелекту в бухгалтерській сфері являється єдиною альтернативою інформаційного суспільства. Проте, в освітньому процесі

навчання інформаційним системам та технологіям штучного інтелекту є проблемним через відсутність відповідних програмних продуктів та кваліфікованих кадрів. У цьому контексті одним із напрямків підготовки конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, який в майбутньому підіймав би і рівень навчального закладу, вважаємо за доцільне запропонувати міжнародне стажування викладачів кафедри.

***Зеновій-Михайло Задорожний**, заступник оргкомітету конференції, проректор з наукової роботи Тернопільського національного економічного університету (ТНЕУ), доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку у виробничій сфері ТНЕУ,*

***Василь Дерій**, член оргкомітету конференції, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку у виробничій сфері ТНЕУ*

